

Debreceni Ítéltábla mint harmadfokú bíróság
Bhar.I.374/2021/6.

A Debreceni Ítéltábla Debrecenben, a 2021. november 18. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A sikkasztás büntette és más bűncselekmények miatt Terheltl ellen indított büntetőügyben az Egri Törvényszék 2021. március 30. napján kihirdetett 2.Bf.229/2019/19. számú ítéletét megváltoztatja a következők szerint.

A vádlottat bűnösnek mondja ki folytatólagosan elkövetett számvitel rendje megsértésének büntetében [Btk. 403. § (1) bekezdés b) pont].

A vádlott közbizalom elleni cselekményét egységesen folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségének minősíti.

A vádlottat a költségvetési csalás vétségének [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont] vádja alól felmenti.

Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

I n d o k o l á s

[1] Az *első fokon eljár*t Egri Járásbíróság a 2019. március 19. napján meghozott 2.B.421/2018/6. számú határozatával Terheltl vádlottat folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2021. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 372. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (5) bekezdés b) pont], folytatólagosan elkövetett számvitel rendjének megsértése büntette [Btk. 403. § (1) bekezdés a) és b) pont], költségvetési csalás vétsége [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont] és 2 rendbeli hamis magánokirat felhasználásának vétsége [Btk. 345. §] miatt halmazati büntetésül 3 év 6 hónap börtön fokozatú szabadságvesztésre, 4 év közügyektől eltiltasra és 300 napi tétel, 1500 Ft napi

összegű, 450 000 Ft végösszegű pénzbüntetésre ítélte. Rendelkezett a feltételes szabadságra bocsáthatóságról, a pénzbüntetés meg nem fizetése esetén alkalmazható jogkövetkezményről, a polgári jogi igényt érdemben elbírálv a kártérítésről és annak illetékvonzatáról, a terhelti ingatlanokra és gépjárműre elrendelt zár alá vétel fenntartásáról, a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Az elsőfokú ítélet ellen egyrészt az ügyészség jelentett be fellebbezést a vádlott terhére a büntetés súlyosítása, hosszabb tartamú szabadságvesztés kiszabása, másfelől a vádlott, a polgári jogi igény érdemi elbírálását sérelmezve és enyhítés, a védő részbeni felmentés, a büntetés enyhítése, a kárigény érdemi megítélésének mellőzése, a zár alá vétel feloldása és a bűnügyi költség összegének csökkentése érdekében.

[3] *A másodfokú eljárásban* az Egri Törvényszék a 2021. március 30. napján kelt 2.Bf.229/2019/19. számú ítéletében a tényállás részbeni módosítását követően az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A vádlottat a folytatólagosan elkövetett számvitel rendjének megsértés büntette miatt emelt vád alól felmentette. A szabadságvesztést 2 éve enyhítette és a közügyektől eltiltás mellőzésével a végrehajtást 5 év próbaidőre felfüggesztette. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 1000 Ft-ra mérsékelte. Megállapította, hogy a vádlottnak a kártérítést az ingatlan szám alatti társasháznak kell megfizetni, módosítva a megítélt kártérítés és az eljárási illeték összegét is. A vádlotti ingatlanokra és gépjárműre elrendelt zár alá vételt feloldotta. Megváltoztatta a bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezést, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[4] A másodfokú ítélet ellen egyrészt az ügyészség jelentett be fellebbezést a részleges felmentés miatt, a vádlott bűnösségének a számvitel rendje megsértésének büntetében a bűnösség megállapítása és hosszabb tartamú szabadságvesztés kiszabása céljából. A vádlott és a védő pedig a büntetés enyhítése, valamint a polgári jogi igény összegének mérséklése végett éltek másodfellebbezéssel.

[5] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.192/2021/3. számú észrevételében az ügyészségi fellebbezést módosítással tartotta fenn. Indítványozta a vádlott bűnösségének megállapítását a számvitel rendje megsértésének büntetében, ezen túl a Btk. 399. § (3) bekezdés b) pontja és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő pénzmosás büntetében is, a szabadságvesztés tartamának a próbaidőre felfüggesztés mellőzésével hosszabb tartamban való meghatározását, közügyektől eltiltás kiszabását, a zár alá vételről szóló rendelkezés mellőzését, az érdemben elbírált polgári jogi igény tekintetében a kamatfizetés kezdő időpontjának módosítását, egyéb részekben a másodfokú ítélet helybenhagyását.

[6] Az ítéltábla az ügyészség és védelem fellebbezését a Be. 599. § rendelkezései alapján, a Be. 617. §-ára figyelemmel nyilvános ülésen bírálta el. E részben emeli ki, hogy álláspontja szerint a 2020. évi LVIII. törvény (Kivezető tv.) teljesen határozott és konkrét szabályának hiányában a Be. 620. § rendelkezéseit is figyelembe véve, még a veszélyhelyzet alatt sincs lehetőség a harmadfokú eljárásban a tanácsülésen történő elbírálására, ha a vádlott terhére fellebbezést jelentettek be. A Kivezető tv. ugyan utal a harmadfokú eljárásban a másodfokú szabályok alkalmazhatóságára, de nincs olyan egzakt és egyértelmű norma, mely biztosítaná a Be. rendelkezéseivel szemben a tanácsüléses elbírálást terhes másodfellebbezésnél.

[7] A nyilvános ülésen a Fellebbviteli Főügyészség képviselője az ügyészségi fellebbezést és az írásbeli észrevételében foglaltakat fenntartotta.

[8] A védő elsődlegesen a büntetés enyhítésére, másodsorban a törvényszék ítéletének helybenhagyására tett indítványt azzal, hogy a pénzmosás büntette nem állapítható meg a vádlott terhére.

[9] Az ügyészségi másodfellebbezés részben alapos, a védelmi perorvoslat alaptalan.

[10] Az ítéltábla elsődlegesen megállapította, hogy a két irányban bejelentett fellebbezések joghatályosak.

[11] A Be. 615. § (1) bekezdése szerint ugyanis a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságával *ellentétes döntése* esetén.

[12] A Be. 615. § (2) bekezdés b) pontja értelmében ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által elítélt vádlottat felmenti.

[13] A Be. 615. § (3) bekezdése pedig kimondja, hogy a fellebbezés sérelmezheti

a) az ellentétes döntést,

b) illetve kizárólag a másodfokú bíróság ítéletének azon rendelkezését vagy indokolását, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett.

[14] A törvényi előfeltételek teljesültek, mert a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által elítélt vádlottat részben – a számviteli rend megsértésének büntette kapcsán – felmentette. Ezen ellentétes döntés az ügyészség és a védelem számára is megnyitotta a másodfellebbezés érvényes bejelentését.

[15] A harmadfokú bíróság a Be. 618. § (1), (2), (3) bekezdése szerinti terjedelemben bírálta felül a megtámadott másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző elsőfokú és másodfokú eljárást.

[16] A felülbírálat terjedelmét és a revízió kiterjesztését illetően kiemeli az ítéltábla, hogy a 2021. január 1-jei perjogi törvénymódosításnak megfelelően a Be. 618. § (3) bekezdése értelmében a fellebbezéssel nem érintett másodfokú ítéletrészek is vizsgálандók voltak a fellebbezések alaposságától függetlenül.

[17] A felülbírálat első perjogi lépcsője az eljárási szabályok megtartásának vizsgálata. Ennek során az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú és a másodfokú bíróság az eljárást alapvetően a perrendi szabályok betartásával folytatta le. Nem került sor olyan abszolút, a Be. 607. § (1) bekezdésében, illetve a 608. § (1) bekezdés a-h) pontjaiban írt eljárási szabálysértésre, mely a másodfokú ítélet érdemi felülbírálatát kizárná. Ilyenre egyébként a fellebbezést előterjesztők sem hivatkoztak.

[18] A felülbírálat további lépcsője annak megállapítása volt, hogy a tényállás további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott-e, vagy az iratok tartalma alapján azzá tehető, s ekként a helyes tényállás megállapítható, avagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető. A harmadfokú bíróság azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által – akár javítás nélkül is, vagy módosítással – irányadónak tartott tényállás megalapozott-e (Kúria Bhar.1.201/2018/10. [32]-[34]).

[19] A másodfokú bíróság döntésén alapuló tényállás megalapozott és a harmadfokú bíróság a határozatát a Be. 619. § (1) bekezdése alapján e tényállásra alapította. E körben kell kiemelni, hogy az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, a vádló által felkínált lényeges bizonyítékokat megvizsgálta és azokat szabad meggyőződése szerint értékelte, mely bizonyíték-értékelés a tényálláshoz kötöttség elvének egyik legfontosabb garanciája (Kúria Bhar.III.1.201/2018/10.). Az elsőfokú bíróság minősül ugyanis a ténybírósnak, mely a bizonyítékok közvetlen megvizsgálása után jogosult és kötelezett elsődlegesen a tényállás megállapítására, függetlenül attól, hogy a Be. fellebbezési rendszerében a másodfokú bíróság is hangsúlyosabb ténybírósi szerepet kapott.

[20] A másodfokú ítélet szerkesztését azonban némi kritikával kell illetni, mert az a töretlen bírói gyakorlatnak nem felel meg. A tényállás módosításait ugyanis nem lehet kiemelésekkel és egyes tényrészek „kihúzásával” elvégezni, mert ez nehezíti az ítélet közérthetőségét és idegen is a magyar büntető perjogtól. Ettől még a tényállás megalapozott, de felhívja a harmadfokú bíróság a figyelmet a Kúria gyakorlatát is követve, hogy kerülendő a ténybeli reformáció ilyen formájú megfogalmazása. Szükségtelen is volt egységes szerkezetben a tényállás újra fogalmazása, mert arra nagyreformáció, azaz eltérő tényállás megállapítása esetén van eljárásjogi indok, de erről nyilván nem volt szó.

[21] A bűnösség kérdésének felülbírálata során az ítéltábla megállapította, hogy a másodfokú bíróság törvényesen állapította meg a vádlott bűnösségét a sikkasztás büntetében.

[22] Tévesen döntött azonban a számvitel rendje megsértése büntettének tekintetében a felmentésről, a hamis magánokirat-felhasználásának vétségét pedig helytelenül minősítette többségnek, emellett a költségvetési csalás vétségében a bűnösség megállapítása sem felel meg az anyagi jognak. Annyiban helytálló a másodfokú bíróság döntése, hogy a pénzmosás büntettében nem állapította meg a büntetőjogi felelősséget, bár ez az eljárás harmadfokú szakaszáig fel sem merült.

[23] Az irányadó jogszabályi háttérrel áttekintve megállapítható, hogy a költségvetést károsító cselekmény törvényi tényállása *2021. január 1-jével* akként módosult, hogy a 2020. évi XLIII. törvény 59. § e) pontja hatályon kívül helyezte a Btk. 396. § (2) bekezdését, melynek következtében a költségvetési csalás csak az ötszázezer forintot meghaladó vagyoni hátrány okozása esetén minősül bűncselekménynek, míg ez alatt esetlegesen vámszabálysértésként értékelendő, nem valósul meg tehát bűncselekmény [Btk. 462. § (3) bekezdés]. A vádlottat ezért a másodfokú bíróságnak fel kellett volna mentenie e részben. A büntető törvény időbeli hatályának vizsgálatakor elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy az elkövetéskor büntetni rendelt cselekmény az elbíráláskor bűncselekmény-e. Nemleges esetben a büntetőjogi felelősség nem állapítható meg, és az új törvény alkalmazásának van helye e részben, attól függetlenül, hogy esetlegesen a marasztalással érintett cselekményeknél a Btk. 2. § fő szabálya érvényesül (BH2013. 232, BH1995. 380). Az irányadó tényállás szerint a vagyoni hátrány összege az ötszázezer forintot nem haladja meg, ezért a másodfokú bíróság a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja alapján a vádlottat a költségvetési csalás vétsége miatt emelt vád alól bűncselekmény hiányában felmentette. A személyi jövedelemadó elkövetett cselekmény vámszabálysértésnek nem minősül, a dekriminalizálás adóigazgatási jogkövetkezményt tartott fenn, ezért külön a szabálysértésről rendelkezni nem kellett, de ennek jelentősége sincs, mert egyébként is eltelt a kétéves objektív határidő, azaz az eljárást meg kellett volna szüntetni, ha felmerül a szabálysértés elkövetése.

[24] A számvitel rendjének megsértése az irányadó tényállás alapján viszont megvalósult, figyelemmel a Btk. 403. § (1) bekezdés b) pontjára. A tényállás szerint jól elhatárolhatóan elkülönült a számviteli szabályok megszegése a sikkasztástól, amint az ügyészség fellebbezésében kifogástalanul mutatott rá. Téves a másodfokú ítélet [19] bekezdésében rögzített jogi okfejtés. A 2/2002. számú Büntető jogegységi határozat egyébként kötelező iránymutatása a felülbírált ügyben nem alkalmazható. A vádlottnak a tényállásban körülírt magatartása a vagyoni elleni bűncselekményen túl egyértelműen kimeríti a számviteli bűncselekmény törvényi tényállását is, mivel a bizonylati fegyelem megsértésével járó számviteli szabályszegést nem csupán a sikkasztással összefüggésben követte el, hanem a társasháznál előforduló egyéb gazdasági eseményekre nézve is, beszámolókészítési kötelezettségét pedig szintén elmulasztotta. Nincs szó e körben az önvádra kötelezés tilalmából eredő „önfeljelentés” kérdéséről. A harmadfokú bíróság ezért az ügyészségi fellebbezést e részben alaposnak találva a vádlott bűnösségét megállapította a számvitel rendje megsértésének büntettében.

[25] A magánokiratra elkövetett, közbizalmat sértő cselekmény pedig a töretlen bírói gyakorlat szerint a folytatólágosság törvényi egységébe tartozik, mert személyi jövedelemadó adónemben a bevallások benyújtására csakis évente kerülhet sor, ettől korábbi határidőt nem határoz meg a jogszabály [a vád tárgyává tett cselekmény elkövetése idején hatályos adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (Art.) 1. számú melléklet B.2.b. pont]. Adott esetben tehát az egymás utáni két adóbevallási időszakra elkövetett cselekmény nem minősíthető két rendbeli vétségnek (36/2007. számú BK vélemény), ezért a harmadfokú bíróság e részben is megváltoztatta a másodfokú ítéletet.

[26] A pénzmosás büntette – eltérően a Fellebbviteli Főügyészség érveitől, és osztva a védő indokait – viszont nem valósult meg. A vádlott ugyanis éppen a társasház pénzének saját számlájára utalásával merítette ki a sikkasztás törvényi tényállását. A vagyont valóban elvonta, de ez a sikkasztás lényege, külön ezt pénzmosásnak, „saját mosásnak” nem lehet értékelni, a megalapozott tényállás pedig nem tartalmaz olyan többlet magatartást, melyből a pénzmosásra lehetne következtetni. Megjegyzendő egyébként, hogy erre nézve vádlói akarat sem volt, a vádirat tényállása sem tartalmazott ilyet, csak a harmadfokú ügyész indítványában merült fel a jogkérdés. A tisztességes eljárás elveinek sem felel meg, hogy az évekig tartó eljárásban egy részfelmentéssel kapcsolatos harmadfokú perben kerüljön sor az ügyészség által korábban fel sem vetett bűncselekmény megállapítására. Következik ez a vádlottnak nyújtott kedvezmény garanciális elvéből is.

[27] A vádlottal szemben a másodfokú eljárásban kiszabott büntetés a büntetési céloknak megfelel, tetтарыos. A már idősebb vádlottnál végrehajtandó szabadságvesztés kiszabása nem indokolt. E részben ezért az ügyészségi fellebbezés a bűnösségi kör bővülése ellenére nem volt alapos.

[28] A másodfokú eljárásban felülbírált, egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező további rendelkezések is mindenben megfelelnek a törvénynek. A zár alá vétel feloldását sérelmező ügyészségi perorvoslat alaptalan. A másodfokú bíróság a Be. 331. § (1) bekezdés c) pontja alkalmazásával a törvénynek megfelelően, helyes indokolással oldotta fel a kényszerintézkedést, mert annak elrendelésére az iratok egyértelmű adatai szerint kizárólag majdani vagyonekobzás miatt került sor (Egri Járásbíróság 3.Bny.76/2016/2. számú, 2016. március 16. napján véglegessé vált végzése), az említett intézkedés viszont nem került alkalmazásra a vádlottal szemben. Törvényes a kártérítéssel összefüggő kamatfizetési kötelezettség kezdő időpontjának megállapítása is, tekintettel arra, hogy az a magánfél bejelentésén alapult (elsőfokú irat 4-I. számú utóirata). A polgári jogi igény érdemi elbírálása esetén a kereseti kérelemhez kötöttség érvényesül.

[29] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla a másodfokú bíróság ítéletét a szükséges részben a Be. 624. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg a törvénynek megfelelő rendelkezéseit a Be. 623. § alkalmazásával helybenhagyta.

Debrecen, 2021. november 18.

Dr. Háger Tamás a tanács elnöke, Dr. Bakó József előadó bíró, Dr. Diószegi Attila bíró

Záradék: Az Egri Törvényszék 2.Bf.229/2019/19. számú ítélete a Debreceni Ítéltábla Bhar.I.374/2021/6. számú ítéletében írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2021. november 18.

Dr. Háger Tamás
a tanács elnöke